

Kitap İncelemesi

Tezcan Ercüment (1998). Arupa Birliđi Hukukunda Üye Devletlerin Bireylere Karşı Tazminat Sorumluluđu ve Bu Konudaki Uygulamalar, (İstanbul, Galatasaray Üniversitesi Yayınları)

Avrupa Birliđi (AB) Türkiye'de üzerinde en fazla yayın yapılan konulardan birisidir. Ancak bu yayınların büyük bir kısmı Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği ve uyum sağlaması üzerinde yoğunlaşmaktadır. Üye devletlerin Topluluk hukukuna göre bireylere karşı tazminat sorumluluğunu ele alan bu kitap hem bu konuların dışına çıkmakta hem de ele aldığı konuyu, ilgili Topluluk Adalet Divanı (TAD) ve ulusal yargı organı kararlarını da inceleyerek ortaya koyan kapsamlı bir hukuksal araştırma ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yazar Ercüment Tezcan'ın Sunuş'unda belirttiği gibi, iç hukukta bireysel hakların korunmasını sağlayan bir araç olan idarenin sorumluluğu ilkesi, bu kitapta Topluluk hukuku bağlamında tartışılmaktadır. Kitap iki ana bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölümde, öncelikle Topluluk hukukunda tazminata temel oluşturabilecek sorumluluk ilkesinin nasıl oluşturulduğu ele alınmaktadır. Kurucu antlaşmalarda, bireylere haklarının ihlali durumunda yargıya başvurma hakkını açıkça tanıyan bir hüküm yoktur. Topluluk hukukunun bu yönü büyük ölçüde içtihat kökenlidir. Üye devlet ihlallerinin Topluluk hukuku bakımından bir başka önemli özelliği, bu konuda gelen her davanın aynı zamanda Topluluk hukukunun önceliği ilkesini de ilgilendirmesidir.

Bu çerçevede, ilk önce TAD'ın ve diğer Topluluk organlarının 169. maddeye dayanarak nasıl bir sorumluluk anlayışı geliştirdiği ele alınmaktadır. 169. madde, bir üye devletin Topluluk hukukundan doğan yükümlülüklerini ihmal etmesi durumunda harekete geçirilecek mekanizmayı düzenleyen maddedir. Daha sonra, AET Antlaşması'nın 177. maddesinin nasıl sorumluluk ilkesinin oluşturulmasına temel oluşturduğu incelenmektedir. 177. madde aslında ulusal yargı organlarının Topluluk hukukunu uygularken güçlükle karşılaşmaları durumunda TAD'dan görüş almalarını sağlayan maddedir ancak kısa zamanda bireysel hakların korunması amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Bireyler Topluluk hukukunun ihlal edilmesi durumunda TAD önünde iptal davası açamazlar ancak TAD 177. maddeyle getirilen önkarar mekanizmasını bu olanaksızlığı aşacak şekilde kullanmıştır.

Yazar, Topluluk hukukunda sorumluluk ilkesinin 169. ve 177. maddeler çerçevesinde nasıl ortaya çıktığını ve uygulandığını ortaya koyduktan sonra, bu ilkenin uygulanmasında ulusal yargı organlarının sahip olduğu özerkliğe yer

vermektedir. Ulusal yargı organları bireylere verilecek tazminat miktarlarını saptarken kendi ulusal usul hukuku kurallarını uygular. Ancak Topluluk hukukundan ve ulusal hukuktan kaynaklanan aynı türden davalara eşit muamele yapılmalıdır ve Topluluk hukukundan kaynaklanan hakların kullanılması imkansız hale getirilmemelidir.

Kitabın ikinci bölümünde Topluluk hukukunda bu şekilde belirlenen sorumluluk ilkesinin ulusal düzenlerde uygulanmasında karşılaşılan zorluklar üç devlet bakımından tek tek ele alınmaktadır: İngiltere, Belçika ve Fransa Kurucu antlaşmalar son değişikliklere rağmen Topluluk hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmeyen devletlerin tazminat ödemesine karar verme yetkisini TAD'a tanımamaktadır. Dolayısıyla bu sorun ulusal düzenlemelerle aşılacak zorundadır. Her üç devlette de farklı nedenlerle sorunlar yaşanmış ve sonuçta bir çözüme ulaşılmıştır. Yazar bu üç devletin hukuk sistemleri ile Topluluk hukuku arasındaki uyumsuzluktan doğan sorunları, ilgili davaları da ele alarak incelemektedir.

Yrd. Doç. Dr. Ercüment Tezcan üye devletlerin Topluluk hukukundan doğan sorumlulukları konusunu çok uzun olmayan bu kitap çerçevesinde doyurucu bir şekilde ele almakta ve Topluluk hukukunun çok fazla bilinmeyen bu yönünü ilgili davaları da inceleyerek okuyucuya sunmaktadır. Kitabın sonunda ayrıntılı bir de Fransızca kaynakça bulunmaktadır. Ayrıca kitapta adı geçen TAD ve ulusal yargı kararlarının dizini de kitabın sonunda bulunabilir.

Dr. Funda Keskin, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Araştırma Görevlisi